

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 30 септември 2021 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: втор квартал 2021 година

На крајот на вториот квартал од 2021 година, **брuto надворешниот долг изнесува** 10.159 милиони евра и забележа квартално зголемување од 353 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа зголемување од 246 милиони евра и изнесуваат 6.764 милиони евра. Погледом квартално зголемување на обврските во однос на побарувањата доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 107 милиони евра, така што на крајот на јуни 2021 година тој изнесува 3.395 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во вториот квартал произлегува од зголемувањето на јавниот нето-долг за 77 милиони евра, како и од зголемувањето на приватниот нето-долг за 30 милиона евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2021		31.03.2021		30.06.2021		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	%	п.п.	мл. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	8,536.1	79.3	9,805.5	84.6	10,158.8	87.6	353.4	3.6	3.0	1,622.7	19.0	8.3
<i>Бруто надворешен долг без репо</i>	<i>8,536.1</i>	<i>79.3</i>	<i>9,502.8</i>	<i>82.0</i>	<i>9,685.2</i>	<i>83.5</i>	<i>182.5</i>	<i>1.9</i>	<i>1.6</i>	<i>1,149.1</i>	<i>13.5</i>	<i>4.3</i>
Долгорочен долг	6,796.7	63.1	7,456.8	64.3	7,550.2	65.1	93.4	1.3	0.8	753.5	11.1	2.0
Краткорочен долг	1,739.5	16.2	2,348.7	20.3	2,608.7	22.5	260.0	11.1	2.2	869.2	50.0	6.3
Јавен долг	4,301.5	40.0	5,202.9	44.9	5,458.7	47.1	255.7	4.9	2.2	1,157.2	26.9	7.1
Приватен долг	4,234.6	39.3	4,602.5	39.7	4,700.2	40.5	97.6	2.1	0.8	465.5	11.0	1.2
Бруто надворешни побарувања	5,236.8	48.6	6,517.4	56.2	6,763.5	58.3	246.1	3.8	2.1	1,526.7	29.2	9.7
<i>Бруто надворешни побарувања без обратни репо</i>	<i>5,236.8</i>	<i>48.6</i>	<i>6,214.8</i>	<i>53.6</i>	<i>6,364.8</i>	<i>54.9</i>	<i>150.0</i>	<i>2.4</i>	<i>1.3</i>	<i>1,128.0</i>	<i>21.5</i>	<i>6.3</i>
Нето надворешен долг	3,299.3	30.6	3,288.0	28.4	3,395.3	29.3	107.3	3.3	0.9	96.0	2.9	-1.4
<i>Нето надворешен долг без репо</i>	<i>3,299.3</i>	<i>30.6</i>	<i>3,287.9</i>	<i>28.4</i>	<i>3,320.4</i>	<i>28.6</i>	<i>32.5</i>	<i>1.0</i>	<i>0.3</i>	<i>21.1</i>	<i>0.6</i>	<i>-2.0</i>
МИП, нето	-6,900.6	-64.1	-6,949.5	-59.9	-7,111.4	-61.3	-161.9	2.3	-1.4	-210.8	3.1	2.8

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2020 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, второ тримесечје од 2021 година“ од 6.9.2021 година). Податокот за 2021 година е проекција на НБРСМ (април 2021 година).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на јуни 2021 година, изнесува 7.111 милиони евра, или 61,3% од проектираниот БДП² за 2021 година. Најголемиот дел од овој износ, или 84%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 76% се врз основа на сопственички капитал.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

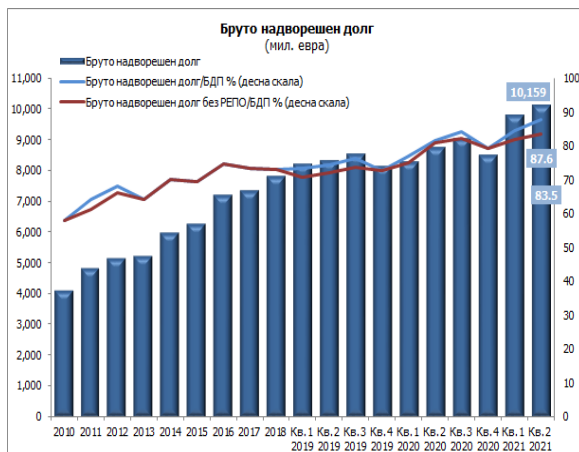
² Податокот за БДП за 2021 година е проекција на НБРСМ (април 2021).

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на јуни од 2021 година, изнесува 10.159 милиони евра (или 87,6% од проектираниот БДП) и бележи квартално зголемување од 353 милиони евра (или за 3,6%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка³, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 182 милиона евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен и јавен долг (за 98 и 85 милиони евра, соодветно). Кварталното зголемување на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 98 милиони евра) и на небанкарскиот приватен сектор (за 20 милиони евра), во услови на пад на долгот кај приватните банки (за 20 милиони евра). Растот на јавниот долг се должи на зголемените обврски на секторот „држава“ за 73 милиони евра, додека пак обврските на јавните банки и јавни претпријатија се зголемени за 12 милиона евра.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2020 година, бруто надворешниот долг е повисок за 1.623 милиони евра или за 19%. Притоа, во првата половина од 2021 година, долгот со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка е зголемен за 1.149 милиони евра. Остварениот раст е резултат на зголемениот јавен надворешен долг (за 684 милиони евра) и зголемениот приватен долг (за 466 милиони евра). Растот на јавниот долг се должи на зголемените обврски на секторот „држава“ (за 674 милиони евра), како и зголемените обврски на јавните банки и јавните претпријатија

³ Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Истовремено, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. НБРСМ најчесто истовремено ги извршува овие трансакции, во речиси идентични износи. Гледано во целина, бидејќи најчесто се склучуваат истовремено, не се одразуваат на вкупниот нето надворешен долг, односно овие трансакции вообичаено имаат неутрален ефект на нето-основа, иако постојат и исклучоци, кога склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки.

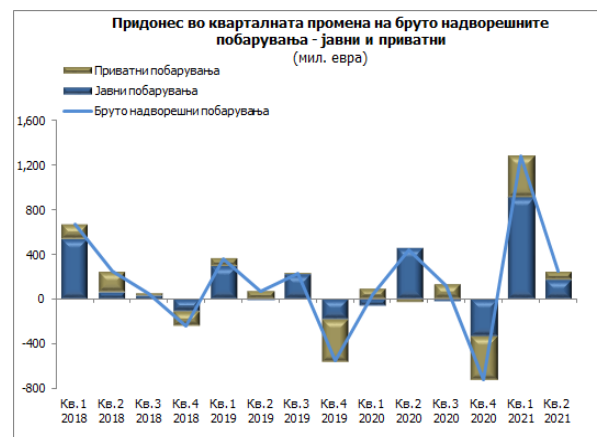
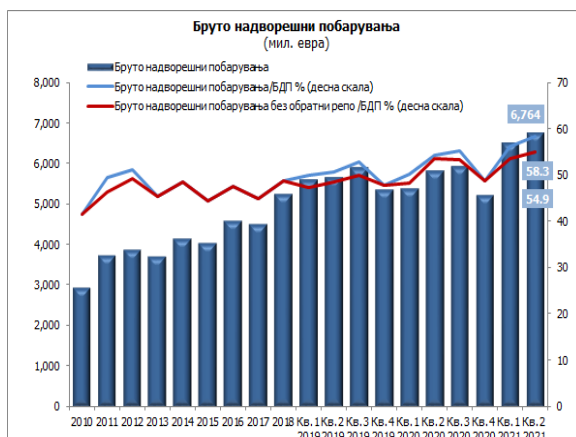
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

(за 9 милиони евра). Во однос на приватниот долг, раст е забележан кај обврските на капитално поврзаните субјекти (за 306 милиони евра), небанкарскиот приватен сектор (за 153 милиони евра) и приватните банки (за 6 милиони евра).

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на вториот квартал од 2021 година, изнесуваат 6.764 милиони евра (или 58,3% од проектираниот БДП) и остварија квартално зголемување од 246 милиони евра (или за 3,8%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 150 милиони евра и изнесуваат 6.365 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените јавни побарувања за 82 милиона евра и на приватните побарувања за 68 милиони евра. Растот на јавните побарувања е резултат на зголемените побарувања на централната банка, додека растот на приватните побарувања произлегува од зголемените побарувања на останатите сектори (за 76 милиони евра), при намалени побарувања на депозитните институции и капитално поврзаните субјекти (за по 4 милиони евра, соодветно).

Во споредба со крајот на претходната година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 1.527 милиони евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 1.128 милиони евра и тоа како резултат на зголемените јавни и приватни побарувања (за 685 и 443 милиони евра, соодветно). Растот на јавните побарувања е одраз на порастот на официјалните девизни резерви на централната банка, додека растот на приватните побарувања се објаснува со зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 284 милиони евра) и останатите сектори (за 202 милиона евра), при намалени побарувања кај депозитните институции (за 43 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

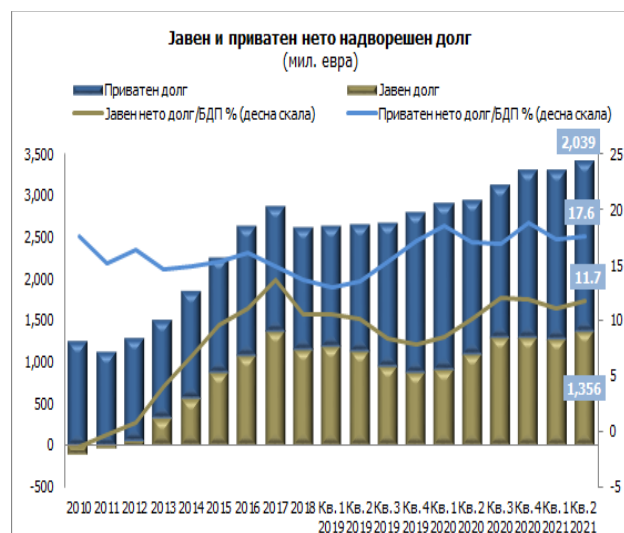
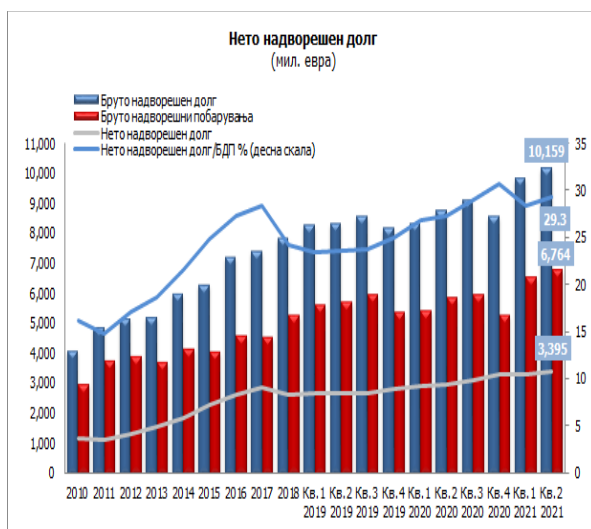

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Нето надворешен долг

На 30.6.2021 година, нето надворешниот долг изнесува 3.395 милиони евра (или 29,3% од проектираниот БДП). Нето надворешниот долг на земјата во вториот квартал од 2021 година е зголемен за 107 милиони евра, или за 3,3%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 60%.

Во однос на крајот на 2020 година, нето надворешниот долг е зголемен за 96 милиони евра (или 2,9%), при зголемување на нето јавниот долг (за 74 милиони евра) и на нето приватниот долг (за 22 милиона евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на вториот квартал од 2021 година негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 162 милиона евра и изнесува 7.111 милиони евра, што претставува 61,3% од проектираниот БДП за 2021 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од поинтензивното зголемување на обврските (за 457 милиони евра) во однос на зголемените средства (за 295 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 107 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се зголемени за 55 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2020 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 211 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на сопственички инструменти (за 115 милиони евра) и должнички инструменти (за 96 милиони евра).

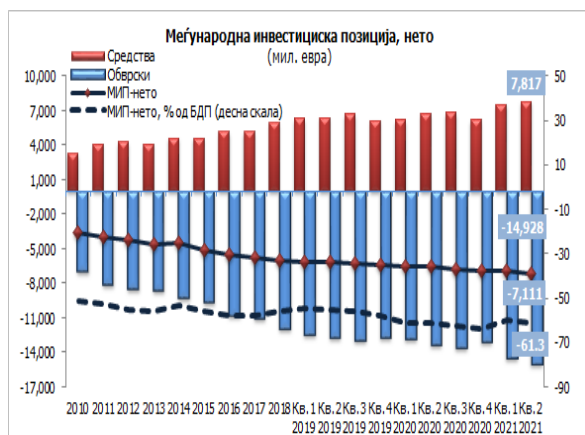
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

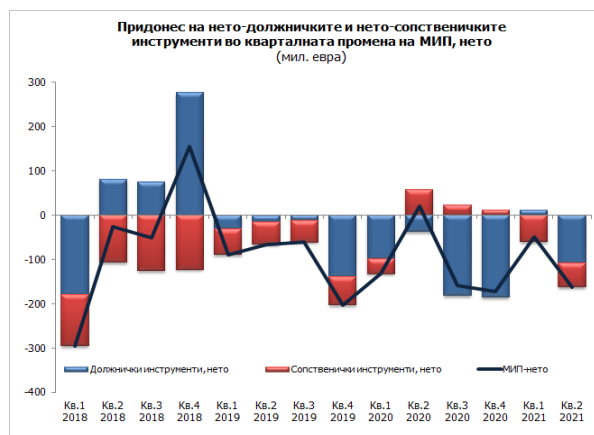
(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Кв.1 2020	Кв.2 2020	Кв.3 2020	Кв.4 2020	Кв.1 2021	Кв.2 2021
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-4,177.6	-4,558.4	-4,549.0	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,458.4	-6,590.7	-6,570.1	-6,728.0	-6,900.6	-6,949.5	-7,111.4
Средства	4,257.5	4,082.5	4,634.0	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,163.8	6,180.7	6,699.3	6,858.4	6,172.5	7,521.9	7,816.8
Директни инвестиции	533.6	617.8	475.6	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	1,036.5	1,018.7	1,060.5	784.3	1,120.7	1,120.9
Портфолио инвестиции	63.1	107.7	155.0	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	352.5	402.3	429.1	470.9	515.5	550.4
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	0.9	0.9	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.4	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
Валуту и депозити	537.0	540.0	623.6	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	559.8	556.7	559.1	562.9	524.3	522.5
Заеми	246.4	91.3	98.2	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	294.5	160.2	310.8	87.3	393.0	491.9
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	684.1	730.3	842.7	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	915.4	916.8	1,014.0	902.3	1,024.6	1,095.2
Останати сметки за наплата	0.0	1.4	1.5	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.3	0.4	0.2	0.4	0.3	0.3
Девизни резерви	2,193.3	1,993.0	2,436.5	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,017.3	3,639.7	3,480.2	3,359.9	3,939.2	4,031.1
Обврски	8,435.1	8,640.8	9,183.0	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,622.2	12,771.4	13,269.4	13,586.4	13,073.1	14,471.5	14,928.2
Директни инвестиции	4,146.8	4,485.7	4,378.3	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,742.1	6,653.9	6,729.5	6,537.1	6,874.9	7,078.7
Портфолио инвестиции	408.3	253.2	776.6	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	1,648.9	2,285.7	2,287.4	2,103.8	2,698.7	2,703.5
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	0.0	4.1	4.4	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	4.3	4.5	4.8	5.0	5.0	5.0
Валуту и депозити	198.7	168.4	157.7	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	259.6	276.5	238.6	253.3	272.8	271.0
Заеми	2,771.8	2,883.1	3,024.4	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,180.8	3,195.4	3,390.6	3,267.2	3,617.6	3,849.9
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	832.8	773.2	763.4	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	854.5	773.3	856.6	827.8	923.3	941.3
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	76.7	73.2	78.2	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	81.3	80.0	78.9	77.4	79.2	78.7

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Ревизии на податоци

Податоците за 2020 година објавени во ова соопштение ги содржат промените коишто произлегуваат од редовната годишна ревизија за 2020 година. Подетални информации за ефектот од годишната ревизија врз бруто надворешниот долг, бруто надворешните побарувања и МИП за 2020 година се расположливи во соопштението за печат: Ревизија на податоците во екстерната статистика за 2019 и 2020 година. Исто така, промените на

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

податоците за периодот јануари - март 2021 година, но во помал обем, произлегуваат и од подобриот опфат на податоците за првиот квартал од 2021 година, кај заемите и трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, во првиот квартал на 2021 година, со ревизиите **брuto надворешниот долг и брuto надворешните побарувања** се намалени за 27,9 милиони евра и 19,3 милиони евра, соодветно. Следствено, овие промени се одразија како намалување на нето надворешниот долг за 8,6 милиони евра. Промената кај **меѓународната инвестициска позиција, нето**, во првиот квартал од 2021 година, се однесува на намалување на негативната МИП за 35 милиони евра.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за брuto надворешниот долг и брuto надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за брuto надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален брuto надворешен долг, брuto надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 декември 2021 година (референтен пресек заклучно со септември 2021 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).